نەریتی نەخۆشبوون (چارەسەر و خۆپاراستن). لە ڕۆمانی (نزا بۆ ئارمێن)دا ... یاسین برایم

نەریتەکان ، هەڵقوڵاویی ژیانی کۆمەڵگایی مرۆڤایەتییەو لە گەڵ بزاف و چالاکی وکاروکردەوەکانی مرۆڤ هەنگاوی ناوە.لەکۆنەوە ،وەك میرات و گەنجینەیەکی بەهاداری مرۆڤ ، ئەوە بەدوای ئەوە گواستراوەتەوە ، تاکونهێ بەردەوامیش لە گۆڕان و خۆنمایشکردنەوە بووە بۆ نەوەکانی داهاتوو.نەریتەکان بە هەردوو لایەنی (باشی و خراپی) خۆی خزاندۆتە نێوچیرۆك و ئەفسانەو خورافیات وئاین و بیروباوەڕو ڕەنگدانەویان بە سەرتاك و کۆمەڵ.دواتر وەك ڕێساوڕەفتارو خوو لە هزروخەیاڵی کۆمەڵگادا گەشەی کرد.هەرنەتەوە ومەزهەب وکۆمەڵگای سەر ئەم زەمینە ، گەنجینەیەکی لە دابو نەریتی سەیرو ناوازەو نەخواستراوی لە خۆ گرتووە.باوەڕپێکردن ویان نەکردنی بۆ خودی مرۆڤەکان دەگەڕێتەوە.ئەم نەریتانە ڕەگ و ریشەی کۆنی هەیەوبەهەمان قاوغ یان جیاوازترجێبەجێکراوە وگواستراوەتەوە بۆ شارستانیەتی ئەم ڕۆژگارە.لە کایەکانی نووسیندا ، لە نێو داستان و ئەفسانەوچیرۆك وڕۆمان و شاکارە کۆن و ناسراوەکانی جیهان ئامادەیی هەیە . ئەودابونەریت و باوەڕ و کردەوە بەزۆر چەسپاوانە لە هزری کۆمەڵگای خۆیان چەسپاندوە ومرۆڤ کەوتۆتە ژێرکاریگەریان وبگرە وەك ڕێساو یاسایەکی بەها کۆمەڵایەتییەکان سەیری دەکەن وهەندێکیان پیرۆز کراون و قسەکردن و لادان لەو دابە بقەو هێلی سوورە! لە نێو دونیا مەزنەکەی ئەدەبیشدا ، کە ئاوێنەی کۆمەڵگایە ئەم نەریتانە ڕەنگیداوەتەوە.ڕۆمانیش وەك ژانرێکی ئەدەبی پشکی شێری ئەم نەریتانەی بەرکەوتووە. چونکە ڕۆمان ، ژیان و جیهانە ڕاستەقینەکەی مرۆڤ وەك خۆی یان جیاوازتر دەگوازێتەوە یان بەدیوێکی ترئەم ژیانەمان جوانتر نیشان دەدات و تێکەڵی جیهانی خەیاڵ و فانتازیا دەکات وچێژێکی جوان بە مرۆڤ دەبەخشیت ، جارێکی تر نەریتەکانیش لە نێو خودی ڕۆماندا ، زیندو دەبنەوەو بە بەرگێکی ڕەنگینتر، دێنەوە نێو دونیای خەیاڵ و هزری خوێنەر و بەردەوام بوونی خۆیان دووپاتدەکەنەوە .هەندێك لەو نەریتانە لە نێو چەند نەتەوەیەك سیمایەکی هاوبەشیان وەرگرتووەو بەتایبەتی ئەو نەتەوانەی لە گەڵ یەکتر دەژین و خاك وکولتوورو باگراوەندی دیرۆکی و پێکەوەژیانیان هەیە ، هەندێك لەم نەریتانە تایبەتن بە

نەتەوەیێك ، وڵاتێك ، شارێك ،گوندێك، دەڤەرێكی بچووك یان هۆزو خێڵ و عەشیرەت و بنەماڵە و تەنانەت خێزانێكی دیاریكراویش .

لە ڕۆمانی (نزای ئارمێن)(1)ی ئیبراهیمی یونسی گوزەرێك بە نێو هەندێك لەم نەریتانە دەكەین و دەخەینە بەرچاوی خوێنەر. یونسی ڕۆماننووسێكی كوردە و بە زمانی فارسی دەنووسێت. بەڵام ڕۆمانەكانی هەڵقوڵاوی كۆمەڵگای كوردین وشارەزایەكی باشی لە سەر مێژوو ودابو نەریت و كولتورورۆشنبیری نەتەوەكەی خۆی هەیە و لە نێو ڕۆمانەكانی ئەودا ، ئەم ڕەنگدانەوەیە دەبینین.لە نزای ئارمێندا باس لە زوڵم وستەم كردن لە ژنێكی ئەرمەنیمان بۆدەكات لە لایەن دەسەڵاتدارانی عوسمانی ، ئەم ژنە بە ناچاری لە ترسی مەرگ ، پەنا بۆماڵی ئاغایەكی كورد دەبات. لەوێ خۆ و مناڵەكەی تێكەڵاوی ژیانی ئەم ماڵە دەبێت ولە هەمان كاتیش كۆمەڵێك كارو نەریت و هەڵسووكەوت و بیركردنەوەی ئەم ژنە دەخزێتە نێو ژیان وخێزانی ئەم ئاغەیە .لێرە چەند نەریتێكی جیاواز دەبینین وهەندێ نمونە دەخەینە روو لە سەر تێڕوانینیان لە سەر(نەخۆشكەوتن) و خۆپاراستن و چارەسەركردن ونزا كردن وپەنابردن بۆ نووشتە و چاوەزار وگۆڕی پیاو چاك و شێخ و سەیدەكان . تێكەڵاو بوونی نەریت و بیروباوەرە ئاینییەكان وباوەڕ پی َهێنان وجێبەجێكردنیان لە ژیانی ڕۆژانەیان وكە هەمیشە بە فریادڕەسی خۆیان دەزانن.

منداڵ خۆشەویستە و ئارامی بە خێزان دەبەخشێت، ئەگەر منداڵێیكی جوان وپێش چاو بوو ، ئەوا جوان نییە لە بەردەم دایكی پێی بڵێیت ئەم منداڵەجوانە ! چونكە نەبادا ئەم منداڵە شتێكی لێ بێت یاخود لە بەر چاو پیسی و چاوەزار و دەچاو چوونی منداڵەكە . دایك منداڵەكە دادەپۆشێت و نیشانی خەڵك نادات . زۆر جار نووشتوویەك دروستدەكەن و لە لایەكی باسكی مناڵەكە دەدەن یان مووری شین وچاوەزارلە نێوچاوانی یان لە پێشەوەی سەر یان بە لانكەوە هەڵدەواسن ، تا لە چاوی پیس بە دوور بێت و منداڵەكە نەخۆش نەبێت.
“دادە ئامین منداڵەكەی هێنا.ئەی ماشەڵڵا ، ماشەڵڵاچەند منداڵێكی جوانە !دایكم چەند داوەمووی سەری بادابوون و بۆ چاوەزار مووروویێكی شینی بە مۆوی پێ هەڵ واسیبوون ، و “نووشتە”یەكی بە سنجاخ لە شانی راستی قایم كردبووكە ناردبووی لە لای باوە سەیی محمد بۆیان هێنا بوو. “(2) .
منداڵ ، ئەگەر تووشی گوێ ئێشە بێت ، ئەو دووكەڵی جگارەی دەخەنە گوێ بە مەبەستی چارەسەركردن. ژنی ئاغاش كە دەبینی منداڵی ئەم ژنە ئەرمەنییە هیچی لە سەر نییەو گوێیەكانی لە دەرەوەن ، بەراورد

دەکات لە گەڵ منداڵەکانی خۆی کە بەردەوام سەریان داپۆشراوە ، چونکە ئەگەر کڵاوێك یان پەڕۆیەك لە سەر منداڵەکە نەبەسترێت ئەوا تووشی گوڵ ئێشان دەبێت.

“مناڵەکانی لای خۆمان هەر کۆچکەیان لە سەر هەڵ گیرابا ، تووشی گوڵ ئێشە دەبوون وئەودەم دایکەکەیان دەبوو دوو کەڵی سیغارەیان دە گوێ بکەن”(3).

لە کتێبی (وەبیرم دینێوە)ی عەقیلە رواندزی هەمان شتمان بۆ دەگێڕێتەوە لە سەر گوڵ ئێشان و دووکەڵی جگارە.” وەکی گێ وەژان ئەکەت ، بێجگە لە دەرمانی دکتۆری ، دووکەڵێ جخارەشیان دەناو پف ئەکرد، ئەوەش لێ ماوەیەکی کم ژانی پێ ئەشکا”(4) .

نەخۆشی زەرتك_زەردووی کە توشی منداڵ دەبێ ئەوا ماسیەکیان دێنا ناو دەفرێکی روون تا منداڵەکە سەیری بکات ئەگەر منداڵەکە گەورە بوایە ، ئەگەر ماسیەکە مردبوا ئەوا نیشانەی وایە زەردووەکە لە منداڵەکە گواستراوەتە ماسیەکە و نەخۆشەکە چارە سەر دەبێت. ئەگەر منداڵێکی بچووك بوایە ، مۆرویەکی زەرد کەتایبەت بوو بە نەخۆشی زەرتك یان جلو بەرگێکی زەردیان لە بەر منداڵەکە دەکرد، یان بردنە لای پیاوچاکێك.

“منداڵەکە زەردوویی گرتبوو ، هەر چەندە بردبوویانە سەر حەوزی”پیر یوونس”و تەماشای ماسی یە سوورەکانی کرد بوو،هەروەك خۆی زەرد و زەعیف بوو…”زەردوویی”شی لە دەستی کرا بوو “مووفەڵەکی””پیر موراد”یشیان بۆ هێنابوو کەچی هەر وەك خۆی بوو…!.” (5).

هەرەها لە کتێبەکەی(عەقیلەخان) ئاماژەی بەم نەخۆشیە دەکات و دەڵێت”زەرتك : ئەوش مۆری وجلکی زەرد دەبەرنەخۆشی دەکرا.”(6).بێجگە لەمەی ئەم نەخۆشیە تووشی مرۆڤ دەبێت، ئاژەڵانیش زەرتکە دەگرن.

لەناو ئاینە جیاوازەکان و پیاو چاك و گۆڕی پیاوە ئاینییەکان وداری گۆڕستانەکان وبەردوئەشکەوت وکانیاو وچەندین کەل و پەلی پیرۆزکراو هەیە وەك چارەسەرییەك هەندێ نەخۆشی بەکاردێن ونەخۆشەکان پەنای بۆدەبەن.

(تۆمابوا)ڕۆژهەڵاتناسی فەڕەنسی ، لە کتێبێکی خۆیدا کە لە سەر ژیانی کوردەواری نووسیووە ، ئاماژەی بەچەندین شتی سەیرو سەمەر دەکان، هەروەها دەربارەی چارەسەری نەخۆشی زەرتك دەڵێت”گەلێ کانیاوی پیرۆز هەیە، کە لە تەنیشت مزگەوت یاخود تەکیە یان گۆڕستانەکانەوەن.ئەچنە سەر ئەم کانیانە بۆ چاك بوونەوە لە نەخۆشی ، بۆنمونە لە ناو یەزیدیەکانی شێخان دا کانیەك هەیە ناوی (کانی

زەرکێ)یە مانای کانی زەردکە، هەر بەناوەکەیدا دیارە کە خەڵکی لە نەخۆشی زەردێیی چاك ئەکاتەوە.(7) دەیان شتی سەیرو ناوازەی لەم کتێبەی خستۆتە روو کە وەك بیروباوەری پروپووچ تەماشای کردووە.

هەروەها لە کوردستان زۆر شتی لەم بابەتە هەیە نەك هەر مرۆڤە نەخوێندەوارەکان بگرە کەسانی رۆشنبیروشارەزاش پەنای بۆ دەبەن . بۆ نەزۆکی وگەیشتن بە ئاوات دەیان گۆڕی پیاوی چاك هەیە بۆ نمونە:گۆڕی (سوڵتان موزفەری هەولێر)* وئەشکەوتی (رەبەن بۆیا_شێخ وسو رەحمان)** لە شەقلاوە ونەبی یونس لە موسڵ .بۆ بەردی گورچیلە (ئاوی شێخی باڵەك) و دوعاکردن لە گۆڕی پیاو چاکەکە . بۆ گەڕاو و نەخۆشی پێست گەڕاوی(بابەجیسك) و هەروەها (میر سەید) لە کۆیە.بۆ کێخە رەشە ، بەردێکی کون هەیە لە (کاولێکان)ی ڕواندز(بەردێ کەندەکێخی) پێدەڕۆن ، حەوت جار لەم کونە بچی و بێی ئەوا کێخەکەچاك دەبیت .

هەروەها لەگوندی (ئاکۆیان)یش داربەڕووێك لەم شێوە هەبووە بە ناوی دارێ کەندە کێخی حەوت جار لە نێو ڕەگەکانی دەهات و دەچوون، ئەم دارە لە ئەنفالکردنی گوندەکە سووتا.(داروبزمارە)ش بۆ ددان ئێشان ، هەرکەسێك دانی بێشیت و بزمارێك لە دارەکە دەچەقێنێت و بە هیوای چاکبوونەوە.بالووکە هاتن لە دەست و پێ ئەوا زۆر پیاوچاك هەیە بە گوێرەی ژمارەی بالووکەکان چەند بێت ئەوەندە قەد لە دارەکە دەکەیتەوە تا وەشك دەبێت لە زۆر شوێن ئەم جۆرە دارانە هەن و خەڵك سەردانی دەکەن.بۆسەر ئێشەو لاق و پشت ئێشەو باداری ، دەیان پیاوچاکی تر هەیە دەچنە سەر ودوعایەك دەکەن و (نان و پیوازێك) لە سەر پیاوچاکەکە بە جێدەهێڵن.دەیان کانی و گۆمی کبریتی(گەڕاو) و رووبار هەیە بۆ نەخۆشیەکانی پێست بە کاردێن وخەڵك سەردانی دەکەن.

ئەم بیڕوباوەرو نەریتانە ئەگەر لای هەندێك کەس بنەمایەکی پووچ وخورافی و درۆی هەبێت ،لای هەندێکی تر باوەڕیان پێی هەیەوئاسودەیی بە دڵ و دەروونیان دەبەخشێت و دەبێت ڕێز لەو مرۆڤانەش بگرین . دەکرێت هەندێك کانیاو وگەڕاو وسەرچاوەی ئاو بنەمایەکی زانستی و پزیشکی هەبێت بۆچارەسەرکردنی هەندێك نەخۆشی ئەمەش پێویستی بە توێژینەوە هەیە.

. لەم رۆمانەدا ، لەچەند شوێنێك بیروباوەری ئاینی خراوەتە روو ، بۆ چارەسەرکردنی نەخۆشی و تاو لەرزو پەنا بردنە بەر نووشتوو و پیاوی ئاینی و سەیدو شێخەکان.لە کوردەواری ئەو منداڵانەی تووشی ترس دەبوون ئەوا (مس یاخود پەنگر)یان لە سەر سەر منداڵەکە دەخستە نێوجامێکی ئاو بە مەبەستی چاکبوونەوە ، یاخود منداڵەکەیان دەبردە لای کەسانی ئاینی بۆ نووشتووکردن.کاتێ منداڵی ژنە ئەرمەنیەکە

دەگری و تووشی ترسان هاتووە بە باوەڕی ئەوان ئەوا دەیبەنە لای سەید."باشە ، ئاغا… قەنداومان داوەتێ …ناردوومە لای بابە سەیدیش دوعای ترس و لەرزی بۆ بێنن ،هێشتا نەهاتۆتەوە…".(8).
بەراورد کردنی ددان خاوێنکردنەوە لە نێوان کەسانی شارستانی و ماڵی ئاغا ئەوان بە فڵچەو دەرمان و ئەویترین بەپووشە پیسەی کە بە سەری گێسکی ماڵپاکردنەوەیەو ماڵی پێ خاوێن دەکەنەوە . "لە ماڵی ئاغاکانی دیکە بۆددان ئاژنینەوە کەڵك لە پووشکەی ئەو گەسکە وەردەگرن کە لە پەنا دەرکەی داریان داناوە… "(9).

زۆر کەس باوەڕیان وایە هەرچەند منداڵ پیس بێت و گرنگی پێنەدرێت ئەوەندە پێشچاوترو قەڵەوتر و دوور لە دەردو بەڵا دەبێت، وەك پێشینان دەڵێن (بخۆ گەندەو گوو _ بگرە رەنگ و روو).ئەمە زیاتر لەلای دایکان و بەراوردکردنی منداڵی پاکژی خۆیان لە گەڵ منداڵی کەسێکی ترکە لووت بەچڵم و پیس وجل بەقرێژوفرامۆشکراو لە خزمەتی باش.ئەم پەندە وەك بەراوردێك لە نێوان خاوێنی و پیسی منداڵ دەگوترێت.
نەخۆش کەوتنی منداڵەکەو نەزانینی دەردەکەی ، ترس و گومان دەخاتە نێو خێزانی ئاغا و دایکی منداڵەکە، لە نێوان خۆیان چەندین نەخۆشی دەستنیشان دەکەن و منداڵەکە لە ژوورێك دادەنێن و کەس نێزیکی ناکەوێت بۆ ئەوەی کەس تووشی ئەم نەخۆشیە نەبێت . ئەوان گومانیان هەیە ، منداڵەکە ئەم نەخۆشیەی لە ئاژەڵ گرت بێت یان لەو پیاوە هەژارەی چەند ڕۆژێك لە ماڵی ئاغا بە نەخۆشی سەری نایەوە .هەندێك بەتیفۆ وگرانەتاو هەندێکی تر بە بێن و یان گومان کردن لەهەبوونی ئەسپێ.هەموو ئەوانە وا لە بیرکردنەوەی ئاغا دەکات و ئەویش بە قسەی پیرەژنێکی گوند بکات ، کە بونی سیر چارەسەری دەردی منداڵەکە دەکات.بۆیە لە بارەی نەخۆش کەوتنی ئەم منداڵە، دەڵێت:"فاتم! ئەمن قسەی ئەم پیرەژنەم پتر بە دڵەوە دەنووسێ … منداڵەکە لە دایکی جوێ بکەنەوە ، دە پازدە بیست دنکە سیریش سپی کەن وبەبەنیانەوە بکەن و دەملی بکەن… وەك دەڵێن ئەم نەخۆشییە لە ئەسپێ یان ڕا پەیدا دەبێ ، ئەسپێش دەڵێن بۆنی سیری پێ خۆش نییە…".(10).
ئەمجارە نەخۆش کەوتنی دایکی منداڵەکە ، بیرکردنەوەی ناوازەی لێدێتە بەرهەم ، بۆوانە منداڵەکە رووت دەکەن و لە سەر دەستی دادەنێت وبۆئاسمانی بەرزدەکەنەوە و پێشانی خوودای دەدەن تا خوا بەزەیی بەلاوازو بچووکی منداڵەکە بێتەوە لە بەر ئەویش روحم بە دایکی بکات و چاکی بکاتەوە. ئەمە لە کاتێکدا ئەم کارەیان دەکرد پزیشك لە شارەوە بۆ چارەسەری نەخۆش رووی کردبووە گوندو ئەم رووداوەی بە چاوی خۆی دیت.

"ئەم جۆرە وەختانە دوعا دەکەن ، دایکان منداڵی چوو کەڵە رووت دەکەنەوە و بە خوای نیشان دەدەن ، تا رەحم بە دایکی بکا… چ بکەن فەقیرانە ! ئەوە کە دیتان منداڵەکەیان لە سەر دەست دانابوو ، وهەڵداوپێدایان پێ دکرد، بۆ ئەمە بوو…بەو هیوایەکە خواباشتری ببینێ بەزەیی پێی دابێتەوە… و رەحم بە دایکی بکا…."(11).بێجگە لە رووتکردنەوەی ئەم منداڵەو بەرزکردنەوەی بۆ ئاسمان ، ژنی ئاغا نزای دەکردو منداڵە ناباڵقەکانیش نزاکەیان دەگێرایەوە ، گوایە خودا نزای ئەم منداڵە بچووکانە رەتکردنەوەی بۆنییەو بۆیان جێ بەجێدەبێت.لەگەڵ هاتنی پزیشك بۆگوندەکە ، خەڵك بە تێکرا(ژن و پیاو) کەوتنە خۆ هەر یەکێك دەردێك وجۆرێك نەخۆشی بۆ پزیشك دەگێرایەوە .پێش هاتنی پزیشك تێکرای خەڵکەکە بۆ بچووکترین نەخۆشی هانایان بۆگۆڕی پیاو چاکان و حەکیم و مەلای گوندو سەیدوشێخ وپیرەژنە بە ساڵاچووەکان دەبرد. لەم باریەوەش دەیان چیرۆك و رووداوی سەیرو سەمەرە روویدەداو لە بارەی دەردی نەخۆشەکان دەکەوتە سەر زارو وەك چارەسەریش بۆ یەکتریان دەگێڕایەوە تا ئەوانیش لە ئایندە سوود لە قسەو ڕەفتارونەریت وئامۆژگاریەکان وەربگرن.

لە کۆتاییدا ، ئاماژە بە وتەی ئەو ئاغایە دەدەم کە دەڵێت"مەسەلێکی کوردی هەیە ، دەڵێ نابێ بە پێش پیاوی گەورەوبە پاش ئێستر دا تێ پەڕێ"بەڵام جاری وا هەیە پیاو ناچارە… "(12). ئەم پەندە کوردیە ، پێمان دەڵێت نابێ کەسانی منداَل و کەسانی بچووك وەپێش پیاوی گەورە بکەون و دەبێ ڕێزی لێ بگرن ، خۆ بۆ ئامۆژگاری و قسەکردنیش هەمان کردەوە هەیە نابێ (قسەی گەوران بشکێن و بە قسەیان بکەین جا ڕاسن بن یان هەڵە) واتە قسەی پیاوی گەورە بە هەند وەردەگیرێت .ئەم قسانەش کاریگەری دروستدەکەن بە سەر خێزان و بنەماڵە جا لە هەر بوارێکی ژیان بێت .خۆ بۆ کاری دووەمیش نابێت مرۆڤ لە دوای ئێستر بروات یان لێی نێزیك بکەوێتەوە ، نەبادا جووتێکی لێ بدات و تووشی زەرەری بکات.واتە ئاگادارت دەکاتەوە بەرلەوەی تووشی نەخۆشی و بەڵایەك بێت پێویستە خۆت بپارێزیت .کوردەواریش دەڵێت (خۆپاراستن لە چارەسەرکردن باشترە!!).ئەو چەند نمونەیەی نێو ئەم رۆمانە و مشتێکن لە خەروارێك وهەڵقوڵاوی نەریت و ڕەفتار و باوەر پێ هەبوونی کۆمەڵگان . تا ئێستاش لە دونیای مودێرنەتە وگەشەی ئەقڵی مرۆڤ و ئاسۆی گەشی پزیشکی کەسانێك هەن و هەندێ لەم نەریتانە پەیرەو دەکەن.
هاوینی 2015 ڕواندز

سەرچاوە وپەراوێز:

1.رۆمانی (نزا بۆ ئارمێن) ، ابراهیم یونسی ، و:عبدللە حسن زادە ، دەزگای چاپ و بڵاوکردنەوەی رۆژهەڵات ، هەولێر ، چاپی دووەم ، 2009.

2.سەرچاوەی پێشوو ، ل.25

3.سەرچاوەی پێشوو، ل .35

4.وبیرم دێنۆ ، عەقیلە رواندزی ، چاپی یەکەم ، هەولێر ، 2001 ، ل.74

5.نزا بۆ ئارمێن ، ل.231

6.وەبیرم دێنۆ ، ل.71

7.تۆمابوا، ژیانی کوردەواری ،وەرگێڕانی بۆ کوردی:حمەسعید حمە کریم ،چاپخانەی زانکۆی سلێمانی، 1980.ل232.

*.وەك زانراوە ئەم گۆڕە هی باوکی سوڵتان موزەفەرەو گۆڕی ئەو لە نەجەفە!بەڵام خەڵك هەر بە گۆڕی سوڵتان موزەفەر سەردانی دەکەن بۆ منداڵبوون و نەخۆشی و پاڕانەوە دەیان رازو نیازی تر.

**. ئەم پیاو چاکە لای مەسیحییەکان بە (رەبەن بۆیا) وموسڵمانانیش بە (شێخ وسو رەحمان)بەناوبانگە و هەریەکەی بە هی خۆی دەزانن .بەردێکی لێیە ، ژنان بە مەبەستی منداڵبوون خۆیان لەسەر زگ خلۆردەکەنەوە .

8. نزا بۆ ئارمێن ، ل .72

9.سەرچاوەی پێشوو ، ل .94

10. سەرچاوەی پێشوو ، ل.200

11. سەرچاوەی پێشو ، ل.216

12. سەرچاوەی پێشوو ، ل349.

تیبینی : لە گۆڤاری (نما) ، ژمارە (44) ، 2017 بڵاوکراوەتەوە .